

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1957 YILI GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1957 yılı Genel Kurul toplantısı 21 Nisan 1957 pazar günü saat 9,30'da Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi binasındaki Kurum merkezinde yapılmıştır.

Toplantıyı Kurum Başkanı Ord. Prof. Şemsettin Günaltay açmış, yoklama sonunda çoğunluğun bulunduğu anlaşıldığından genel kurul Başkanlık divanının seçimine geçilmiştir. Başkanlığa Prof. Muzaffer Göker, İkinci Başkanlıklara Bay Tevfik Bıyıklıoğlu ve Bay Reşit Saffet Atabinen, sekreterliklere Prof. Dr. Tahsin Özgüç ve Doçent Dr. Bahadır Alkım seçilmişlerdir.

Birinci oturum Prof. Muzaffer Göker'in başkanlığında açılmış ve Kurum üyelerinden ebediyete göçmüş olan Aziz Ogan ve Prof. Sadri Maksudi Arsal'ın hâtıraları anılarak 3 dakika ayakta tâzim duruşu yapılmıştır.

Bundan sonra Kurum ve Basımevi Yönetim Kurullarıyla Denetleme Kurulu raporları okunmuştur. Prof. Dr. Halil Demircioğlu'nun 35 bin liralık münakalenin sebepleri, Bay Tevfik Bıyıklıoğlu'nun bütçe tahmininden noksan olan gelir bölümleri ve bunların sebepleri hakkında sordukları suallere karşı Başsekreter Uluğ İğdemir gerekli açıklamayı yapmış, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Floransa kongresine döviz müsaadesinin geç gelmiş olmasından dolayı katılmadığını açıklamış, Bay Faik Reşit Unat, Basımevi Yönetim Kurulu raporunun altına Kurul üyelerinin adlarının yazılmasını istemiş ve isteği kabul edilmiştir. Raporlar üzerinde başkaca söz isteyen olmadığından oya konmuş ve her üç rapor oybirliğiyle kabul edilerek Yönetim Kurulları teşekkürle alkışlanmışlardır.

Gündemin dördüncü maddesine geçilerek Yönetim Kurulunca hazırlanmış olan 1957 yılı bütçe tasarısını incelemek üzere Bayan Fakihe Öymen, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal ve Prof. Dr. Halil Demircioğlu'ndan mürekkep üç kişilik bir komisyon seçilmiştir.

Daha sonro Yönetim, Haysiyet, Denetleme, Basımevi Yönetim Kurullarıyla Kütüphane komisyonu üyelerinin seçimine geçilmiş, tasnif sonunda bu kurullara oy sırasıyla aşağıdaki üyelerin seçildiği anlaşılmıştır :

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Ord. Prof. Şemsettin Günaltay, Prof. Dr. Afet İnan, Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Prof. Dr. Sedat Alp, Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Prof. Dr. Cemal Tukin, Prof. Tayyip Gökbilgin.

YÖNETİM KURULU YEDEK ÜYELERİ

Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Bay Tevfik Bıyıklıoğlu.

HAYSİYET KURULU ÜYELERİ

Prof. Hikmet Bayur, Bay Tefvik Bıyıklıoğlu, Ord. Prof. Őevket Aziz Kansu, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Ord. Prof. Dr. Sühayl Ünver (Oy birliği ile).

HAYSİYET KURULU YEDEK ÜYELERİ

Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat, Bay Tahsin Öz (Oy birliği ile).

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

Bayan Fakihe Öymen, Bay Hasan Âli Yücel, Prof. Enver Ziya Karal (Oy birliği ile).

BASİMEVİ YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Bay Tefvik Bıyıklıoğlu, Ord. Prof. Dr. Őevket Aziz Kansu, Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek (Oy birliği ile).

KÜTÜPHANE KOMİSYONU ÜYELERİ

Dr. Hâmit Koşay (Eski Çağ), Prof. Dr. Aydın Sayılı (Orta Çağ), Prof. Dr Hâmit Sadi Selen (Yeni-Çağ), (Oy birliği ile).

KÜTÜPHANE KOMİSYONU YEDEK ÜYELERİ

Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek (Eski Çağ), Bay Abdülkadir İnan (Orta Çağ), Prof. Dr. Şinasi Altundağ (Yeni Çağ) (Oy birliği ile).

Genel Kurulun ikinci oturumu öğleden sonra saat 15 de Başkan Muzaffer Göker'in başkanlığında açıldı.

Bütçe komisyonu tarafından incelenip kabul edilen 1957 bütçe tasarısı ile bütçe yönetmeliği okundu ve oy birliği ile kabul edildi.

Bundan sonra Yönetim Kurulu ile Kolların ve Üyelerin tekliflerine geçilerek Őunlara karar verildi:

1— Rahatsız olduklarından dolayı Genel Kurul toplantısına gelemiyen Üyelerimizden Bay Osman Ferit Sağlam ve Bay Efdalettin Tekiner'in iki-üç kişilik bir heyet halinde ziyaret edilerek Genel Kurulun sağlık ve esenlik dileklerinin iletilmesine,

2— Bundan önceki Genel Kurulda bir yıl süre ile kabul edilen Basımevi Yönetmeliğinin nihaî olarak kabulüne,

3— Belleten hakkında bir yıl önce Yeni Çağ Kolunca hazırlanmış olan Yönetmelik tasarısının diğer Kollarca da görüŐüldükten sonra Genel Kurula getirilmesine,

4— Milletlerarası Tarihî İlimler Komitesi Türkiye Millî Komisyonu'nun Kurulması için Yönetim Kurulunun teŐebbüse geçmesine,

5— Lozan'da toplanacak olan Milletlerarası Tarihî İlimler Komitesi Genel Kurulunda Kurumumuzu Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan'la Prof. Enver Ziya Karal'ın temsil etmesine,

6— UNESCO Türkiye Milli Komisyonunda Kurumumuzu temsil edecek delegeliğe Prof. Dr. Âfet İnan'ın seçilmesine,

7— Türk Tarih Kurumu'na alınacak yeni üyeler hakkında mümasil Avrupa İlim Kurumlarının tüzükleri incelenmek suretiyle Yönetim Kurulunca bir tasarı hazırlanarak gelecek Genel Kurula getirilmesine,

8— 1957 yılında Avrupa'da toplanacak olan Kongreler için Kollar emrine aşağıdaki miktarda ödenek ayrılmasına

Eski Çağ Koluna	3000	Lira
Orta Çağ Koluna	3600	"
Yeni Çağ Koluna	5400	"
Lozan Toplantısına	3000	"

Gündemde görüşülecek başka bir şey kalmadığından Genel Kurul toplantısına saat 18,20 de son verilmiştir.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ ARASINDA İŞ BÖLÜMÜ

Genel Kurulca Türk Tarih Kurumu Yönetim Kuruluna seçilmiş olan Üyeler Kurul toplantısının sona ermesinden hemen sonra toplanarak gizli oyla aralarında şu şekilde iş bölümü yapmışlardır:

Başkanlığa Ord. Prof. Şemseddin Günaltay, Asbaşkanlıklara Prof. Dr. Âfet İnan ve Prof. Dr. Cemal Tukin, Genelsekreterliğe Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Saymanlığa Prof. Dr. Tahsin Özgüç seçilmişlerdir.

TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN 1956 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,
Yönetim Kurulu'nuzun 1956 yılı çalışmalarına ait raporumuzu yüksek katınıza sunuyoruz :

MALİ DURUM

Kurumumuzun 1956 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

a) GELİRLER

Bölüm	Gelirin cinsi	Bütçeye konan		Tahsil olunan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Kurum artırımından	90.800	—	90.800	—
II	Hükümet yardımı	90.000	—	90.000	—
III	Atatürk tesisi geliri	281.000	—	281.793	25
IV	Üye aidatı	100	—	138	—
V	Yayın gelirleri	15.000	—	39.229	02
VI	Türlü gelirler	54.900	—	3.394	45
	Toplam	531.800	—	505.354	72

b) GİDERLER

Bölüm	Giderin cinsi	Bütçeye konan		Harcanan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Görevli giderleri	124.300	—	115.339	33
II	İdarî giderler	12.500	—	12.774	66
III	Bilimsel giderler	263.000	—	244.772	06
IV	Yatırımlar ve yatırımla ilgili giderler	84.000	—	13.002	19
V	Yayın zararları	48.000	—	58.800	77
	Toplam	531.800	—	444.689	01

Böylece gelirlerimiz giderlerimizden 60.665 lira 71 kuruş fazla olmuş ve bu fazlalık Kurum artırımına alınmıştır.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır :

- 1— İBN-İ BİBİ : *El-Evâmirü'l-Alâ'iyye fi'l-Umuri'l-Alâ'iyye*, I. cilt tıpkı basım.
- 2— REMZİ OĞUZ ARIK : *Ankara-Konya ve Eskişehir-Yazılıkaya gezileri raporu*.
- 3— PROF. DR. EKREM AKURGAL ve DR. L. BUDDE : *Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Sinope*.
- 4— PROF. DR. A. M. MANSEL, G. E. BEAN, DOÇ. DR. J. İNAN : *Side Agorası ve civarındaki binalar (1948 yılı kazılarında dair rapor)*.
- 5— AGÂH SIRRI LEVEND : *Gazavat-nâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in gazavat-nâmesi*.
- 6— PROF. DR. ÂFET İNAN : *Eski Mısır Tarih ve Medeniyeti*.
- 7— ORD. PROF. İ. H. UZUNÇARŞILI : *Osmanlı Tarihi IV. cilt 1. kısım*.
- 8— PROF. E. Z. KARAL : *Osmanlı Tarihi VII. cilt*.
- 9— *Bulleten*, sayı: 78-80.

Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır:

- 1— ADNAN ERZİ : *El-Evâmirü'l-Alâ'iyye fi'l-Umuri'l-Alâ'iyye II. cilt (Tahlilî indeks ve eser hakkında bir araştırma)*.
- 2— İBN-İ KEMAL (hazırlayan: Şerafettin Turan) : *Tevarih-i Âl-i Osman VII. defter (Türk harfleriyle tenkitli baskı)*.
- 3— HÂMİT KOŞAY : *Büyük Güllücek kazısı raporu*.
- 4— E. BOSCH : *Pamfilya Tarihine dair araştırmalar*.
- 5— KEMAL BALKAN : *Mama Kıralı Anım-Hirbi'nin Kıral Warsama'ya gönderdiği mektup*.
- 6— PROF. OSMAN TURAN : *Selçuklular Türkiyesi'ne ait resmî vesikalar*.

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir:

- 1— ALİ FUAT TÜRKGELDİ (hazırlayan : Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal) : *Mesail-i Mühimme-i Siyasiye. II. cilt*.
- 2— DR. RİFAT OSMAN (Hazırlayan: Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver) : *Edirne Sarayı*.
- 3— KÂŞİFİ (hazırlayan: Prof. Dr. Ahmet Ateş ve Doçent Dr. Adnan Erzi) : *Gazanâme-i Rum*.

- 4— PROF. DR. HALİL İNALCIK ve DR. ANHEGGER : *Kanunnâme-i Sultani ber Mucib-i Örf-i Osmani.*
 5— PROF. DR. EBERHARD : *Uzak Doğu Tarihi.*

Bu yıl içinde şu eserlerin Kurum yayınları arasında basılmasına karar verilmiştir :

- 1— ORD. PROF. ZEKİ VELİDİ TOGAN : *Tarih-al-bab va'l-ebvab.*
 2— MUAZZEZ ÇİĞ : *Eski Babil devrine ait iki okul kitabı.*
 3— ORD. PROF. İSMAİL HAKKI UZUNÇARŞILI : *Nizam-ı Cedit Erkânından Kadı Abdurrahman Paşa.*
 4— DOÇENT DR. ADNAN ERZİ : *Yazıcıoğlu'nun Selçuk Tarihi.*
 5— DOÇENT DR. ADNAN ERZİ : *Anonim Selçuknâmeler.*
 6— DOÇENT DR. ŞERAFETTİN TURAN : *Kanunî'nin oğlu Şehzâde Bayezid'in isyanı.*

Bunlardan başka merhum Mabeyin Başkâtibi Ali Cevat Bey'in Meşrutiyet devrine ait hâtıralarının yayınlanma hakkını, oğlu Büyük elçi Cevat Açıklalın, Kurumumuza terketmiş ve bu hâtıralar Üyelerimizden Bay Faik Reşit Unat tarafından baskıya hazırlanmaya başlanmıştır.

MİLLETLERARASI KONGRELER

3-9 Eylül 1956 da İtalya'nın Floransa şehrinde toplanan Milletlerarası VIII. İlimler Tarihi Kongresine Orta-Çağ Kolundan Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın, Yeni-Çağ Kolundan da Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver'in katılması Genel Kurulca kararlaştırılmıştı. Lüzumlu dövizin geç tahsis edilmiş olmasından dolayı Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver kongreye katılmaktan vaz geçmiş, yalnız Prof. Dr. Aydın Sayılı iştirak ederek "Kuuhi'nin sınırlı zamanda sonsuz hareket hakkındaki yazısı" adlı bir tebliğini kongreye sunmuştur.

V. TÜRK TARİH KONGRESİ

1955 yılı çalışma raporumuzda 12 Nisan 1956 da toplanacağını bildirdiğimiz V. Türk Tarih Kongresi Genel Kurul'dan bir hafta önce toplanmış ve neticeleri geçen yılki Genel Kurulumuzda gözden geçirilmişti. Bu neticeleri Yönetim Kurulumuz'un raporunda da tesbit etmeyi lüzumlu buluyoruz :

Kongre 12 Nisan 1956 perşembe günü saat 10.30 da Maarif Vekili Prof. Ahmet Özel'in bir söyleviyle açılmış ve bunu Kurum Başkanı Ord. Prof. Şemseddin Günaltay'ın konuşması ve Üniversitelerle, ilim ve kültür kurullarının mesajları takip etmiştir. Bundan sonra Münster Üniversitesi Profesörlerinden Dr. G. Jäschke "Büyük İnkılâpçı ve Diplomat Atatürk" başlıklı tebliğini okumuştur.

Kongre 17 Nisan salı günü sona ermiştir.

Altı gün süren ve dört seksiyon halinde çalışan Kongremize yerli ve yabancı ilim adamları tarafından 96 tebliğ sunulmuştur. Bunun 15 tanesi yabancı ilim adamlarına aittir. Kongrenin dikkate şayan diğer bir hususiyeti, tebliğlerden yarıya yakın kısmının Üniversitelerimizin yetiştirdiği genç elemanlar tarafından yapılmış olmasıdır.

Kongremiz, gerek organizasyon ve gerekse tebliğlerin muhtevası bakımından yerli ve yabancı ilim adamlarının takdirini kazanmıştır. Bilhassa yabancı Profesörler bu hususu müteaddit defalar ifade etmişlerdir.

Kongrenin bütün masrafları 22.048 lira tutmuştur. Bunun da 19.781 lirası Kongreye bir tebliğle katılmış olan yerli ve yabancı ilim adamlarıyla Kurum Üyelerinin yolluklarına ait bulunmaktadır.

Kongreye ait tebliğler kitabı henüz tamamlanmadığı için baskıya verilememiştir. 1957 yılı içinde baskı işinin bitirilmesine gayret edilecektir.

İLMİ KONFERANSLAR

Bu yıl memleketimizi ziyaret etmiş olan iki yabancı ilim adamının bu ziyaretlerinden faydalanılarak kendilerinden Kurum adına birer konferans rica edilmiş ve bu ricamız kabul edildiğinden 24 Mayıs 1956 perşembe günü Efes hafiri Prof. Dr. Franz Miltner tarafından "Efes'te Yeni Kazılar", 29 Kasım 1956 perşembe günü Birleşik Amerika'nın Johns Hopkins Üniversitesi Profesörlerinden W. F. Albright tarafından da "Yakın Şark Arkeolojisinde Karanlık Çağ" konularında birer konferans verilmiştir.

UNESCO TÜRKİYE MİLLİ KOMİSYONU'NDA ÇALIŞMALAR

UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'nda Kurumumuzu temsil etmek üzere Genel Kurulca seçilmiş olan Üyelerimizden Prof. Dr. Âfet İnan, 1956 yılı çalışmaları hakkında verdiği raporda, UNESCO'nun X. yılı münasebetiyle Fransa Millî Komisyonu'nun Aix-en-Provence'da tertip ettiği Avrupa Millî Komisyonları toplantısında Türkiye Millî Komisyonunu temsil eden delegeler arasında bulunduğunu, 1956 Kasımında UNESCO'nun X. kuruluş yıldönümü münasebetiyle UNESCO faaliyetlerini memleketimizde tanıtmak için hazırlanan programda vazife alarak Ankara, İstanbul ve İzmir'de birer konferans verdiğini bildirmiş ve bu çalışmalara ait raporlarla sair belgeleri dosyasında saklanmak üzere Kurumumuza vermiştir.

KÂTİP ÇELEBİ'NİN 300 ÜNCÜ YILDÖNÜMÜ

Büyük Türk âlimi Kâtip Çelebi'nin ölümünün 300 üncü yıldönümü münasebetiyle 1957 Sonbaharında bir tören yapılması ve bu münasebetle Kâtip Çelebi'nin hayat ve eserleri hakkında yazılmış etüdlerden mürekkep bir armağan kitap çıkarılması Üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver tarafından Kurumumuza teklif edilmiş olduğundan, keyfiyet Yeni-Çağ Koluna havale edilmiş ve teklif Kolca da uygun görülerek gerekli hazırlıkları yapmak üzere bir komisyon kurulmuştur. Komisyon armağan kitaptan başka Kâtip Çelebi'nin yayınlanmamış bir eserini de basmaya karar vermiş bulunmaktadır.

KOL ÇALIŞMALARI

Kollarımız Yönetim Kurulunca kendilerine havale edilen ilmi işleri görmüşler ve mutat toplantılarını yaparak çalışma programlarını hazırlamışlardır.

KÜTÜPHANE

Bu yıl içinde kütüphanemize 46 sı satın alınmak, 305 i mübadele ve hediye yoluyla 351 cilt kitap girmiş ve ayrıca bir yazma eserle Anadolu'ya ait 31 parça İslâmi kitabe estampağı satın alınmıştır. Bundan başka 91 i satın alınmak ve 422 si hediye ve mübadele yoluyla 513 periyodik eser gelmiştir. Bütün bu eserlerin alfabetik, sistematik ve kitap adlarına göre fişleri yazılarak kataloglara geçirilmiştir.

Bu yıl içinde, 625 i kitap, 75 i dergi, 65 i gazete koleksiyonu olmak üzere, 765 cilt yapılmış ve 8 eski cilt tamir edilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klâsik Filoloji Bölümü Başkanı Prof. Dr. Paul Moraux Kurumumuza müracaat ederek E. F. Syllogos Kütüphanesinden Kurumumuza devredilmiş olan kitaplar arasında bulunan 180 parça Rumca yazma eserin bir katalogunu hazırlamayı teklif etmiş ve bu teklif Yönetim Kurulumuzca kabul edildiğinden, Prof. Moraux çalışmaya başlamıştır. İçlerinde maddi kıymeti çok büyük ve parşömen üzerine yazılmış bir kaç kitap da bulunan ve muhtevaları bakımından çoğu dini olmakla beraber ihtiva ettikleri bazı kayıtlar dolayısıyla tarihî bir kıymet de taşıyan bu eserlerin basılacak olan katalogu dünya ilim âlemince büyük bir alâka tophyacaktır sanıyoruz.

Geçen yılki raporumuzda Ford vakfından temin edilen bir bursla Amerika'nın Michigan Üniversitesinde kütüphanecilik ihtisası yapmaya gittiğini haber verdiğimiz kütüphane müdürümüz Mihin Eren, 1956 yazının sonunda tahsilini bitirerek yurda dönmüş ve tekrar vazifesine başlamıştır. Bu tahsil sonunda Master derecesini almış ve ayrıca bir çok Amerikan kütüphanelerini gezerek meslekî görgüsünü de arttırmış olan Mihin Eren'in bilgi ve görgüsü sayesinde kütüphanemizin bir kat daha tekâmül edeceğine şüphe etmiyoruz. Nitekim kütüphanemizi ziyaret eden yerli ve yabancı bilginler her defasında gördüklerinden takdirle bahsetmişlerdir.

KAZILAR

Bu yıl da Eski ve Yeni-Çağ Kollarının kabul ettiği ödeneklerle eski kazılarımızdan Kültepe, Karahöyük, Side, Perge, Ergili kazileriyle Karatepe'deki restorasyon işleri ve yayın hazırlıklarına, tarih öncesi araştırmalarına devam edilmiş, Edirne Sarayı harabelerinde yeni bir kazı yapılmıştır. Bundan başka Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi hesabına Antalya civarındaki Karain mağaralarında araştırma yapan Doçent Dr. Kılıç Kökten'e 1782 liralık yardım yapıldığı gibi, Afyon Karahisar civarındaki Frik devrine ait Yıkık Arslantaş âbidesinin mulajı alınarak Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine hediye edilmiştir. Maarif Vekâleti bu yıl da kazılarımıza para ve eleman vermek suretiyle yardımlarına devam etmiştir. Bakanlığın bu yakın ilgisine huzurunuzda teşekkür etmeyi vazife biliriz.

Yapılan kazılar ve araştırmalar hakkında kazı Direktörlerinden aldığımız kısa raporları aynen sunuyoruz :

1— *Samandağ'ından Prehistorya ve Paleoantropoloji araştırmaları :*

Üyelerimizden Ankara Üniversitesi Paleoantropoloji Kürsü Profesörü Dr. Muzaffer Şenyürek ve Paleoantropoloji Asistanı Dr. Enver Bostancı, 1956 yılı

Eylül ayında Samandağ'ında Kurumumuz adına kazı yapmışlardır. Prof. Dr. Şenyürek ve Dr. Bostancı bize bu hususta aşağıdaki raporu vermişlerdir :

1956 yılı Haziran ayında Hatay'da Samandağ kazasının Mağracık köyü yakınında ve antik Seleucia (Selevkeia Piercia) şehrinin kenarında bulunan bir mağarada Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi adına yaptığımız kazıya Eylül ayında Türk Tarih Kurumu adına devam ettik.

Bu mağarada yaptığımız kazılarda beş kültür katı tespit ettik. En eski kültür katının altında deniz kumu tabakaları ile karşılaştık. Üst sathı bugünkü deniz seviyesinden 36.70 metre yüksek olan bu kum tabakalarının 285 cm.lik bir kısmını kazdık. Önümüzdeki kazı mevsiminde bu kum tabakalarının mağaranın tabanına kadar inip inmediğini tesbit etmeğe çalışacağız. Bu kum tabakaları bu mağaranın dördüncü zamanda deniz tarafından istilâ edilmiş olduğunu göstermektedir.

En altta bulunan beşinci ve bunun üzerindeki dördüncü kültür katı Yakın Doğu'nun Üst Lövaluvazo-Musteriyen kültürüne (Orta Paleolitik) aittir. Bu kültür yan kazıyıcıları ve tipik uçları ihtiva etmektedir. Bu mağarada yaptığımız kazılar Üst Lövaluvazo-Musteriyen insanların kemikten yapılmış aletler de kullanmış olduklarını göstermiştir. Üçüncü ve bunun üzerinde bulunan ikinci kültür katı Üst Paleolitik (Orinyasiyen) kültüre aittir.

En üstte bulunan birinci kültür katı Roma çağına ait çanak-çömlek kalıntıları ihtiva etmektedir. Yaptığımız kazılarda bu mağara içinde taş kesmiş olan Roma çağı insanların mağaranın bazı kısımlarında Üst Paleolitik kültür katlarını tahrip etmiş olduklarını müşahede ettik. Karıştırılmamış olan kısımlarda keramik kalıntıları birinci kültür katından aşağıya inmemektedir.

Haziran ve Eylül aylarında yaptığımız kazılarda fosil memeli hayvanlara ait bir çok kalıntı bulduk. Bunlar arasında gergedana, yabani domuza, kirpiye (Hystrix), mağara aslanına, mağara ayısına ve başka memeli hayvan çeşitlerine ait kalıntılar bulunmaktadır. Haziran ayında yaptığımız kazıda olduğu gibi bu yeni kazıda da fosil insana ait kalıntılar bulduk¹. Ayrıca karada yaşayan Gastro-pod'lara ve denizde yaşayan omurgasız hayvanlara ait kavkılar topladık.

Mağaranın ön kısmının tavanında ve duvarlarında görülen ve karada yaşayan hayvanlara ait kemik ve kavkılar ihtiva eden sertleşmiş kum taşı kalıntıları bir vakitler bu mağaranın tatlı su istilâsına uğradığını ve doldurulduğunu ve daha sonra bu dolgunun aşınmış olduğunu göstermektedir. Bu sertleşmiş kum taşı kültür katlarının altındaki deniz kumundan daha eskidir.

2— Küllepe kazıları :

Eski Kaniş kazılarında Kurumumuz ve Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına üyelerimizden Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığındaki aynı heyet tarafından devam edilmiştir. Karum'da her dört yapı katında yapılan araştırmalar, bu mıntakada Protohistorik devirden Tarih devrine geçişin kabul edildiği şekilde vuku bulmadığını, hâdiselerin başka türlü cereyan ettiğini göstermiştir. Yapı katlarının, birbirlerine nazaran arzettiği hususiyetleri ifadeye yeter miktarda

¹ Fosil memeli hayvan ve fosil insan kalıntıları M. Şenyürek tarafından incelenmektedir.

toprak, taş, tunç, gümüş ve altından yazılı, yazısız, resimli bir çok eser meydana çıkarılmış, bunlar Anadolu'da Tarih devrine girişi hazırlayan olayların tasvirine yeni bilgiler getirmiştir. Kaniş karumu uzun ömürlü bir şehirdir; ana toprak üstündeki IV. kat M. Ö. III. binin sonundaki yerli-Anadolu medeniyetinin orijinal eserlerini vermekte ve III kat vasıtasıyla, tarihi başlatan devre tabii bir tekâmül ile bağlanmaktadır.

Arşivlerinde 350 tabletin ve bir çok silindir mühür baskısının bulunduğu II. yapı katı eski zenginliğini muhafaza etmiş, mezarlar da benzerlerine hiçbir yerde raslanmayan ölü-hediyeleriyle temayüz etmiştir. 80-100 yıllık ömrü olan bu tabakanın arkeoloji ve filoloji bakımından mâna ve zenginliği aynı devre ait diğer şehirlerin kazı neticeleriyle mukayese edildiği zaman daha iyi anlaşılacaktır. Ib katıyla II arasında 30-40 yıllık bir zaman geçmiş olmasına rağmen, yazılı vesikalarında, silindir ve damga mühürlerinin üslûbunda, evlerin, caddelerin istikametinde bir değişiklik meydana gelmiş ve bu arada şehrin bazı kısımları mezarlıklara tahsis edilmiştir. Koloni devrinin bu ikinci safhasındaki eserler II. şehirde bulunmamaktadır. Ayrıca Kaniş karumu bu safhada ilkinden daha fakir, daha basit bir medeniyeti temsil etmemektedir. Buradaki yerli, Hitit'li unsurların hususiyetini ikinci kattakilerden ayırmak ve yeni mayanın kudret derecesini anlamak imkân dahiline girmiştir. Bu katta kalıp olarak kullanılan taşlar üstündeki tanrı resimlerinin pişmiş toprak ve altın eşyanın üslûp ve şekilleri eski tabakanınkinden farklıdır. Ib'yi takip eden Ia çok tahribe uğramış olmasına rağmen, bunun Eski Hitit Devletinin kuruluş çağına kadar yaşadığını tâyin edebiliyoruz.

Tabletleri tetkik etmiş bulunan kazı dilcilerinden Dr. Kemal Balkan'ın raporuna göre, çoğu Kaniş'in büyük tüccarlarından Enna-Suin'in ve kısmen tanıdığımız Uzua'nın arşivine aittir. Bu vesikalar: Enna-Suin ile ajanları ve ortakları arasında teati edilen ticari mektuplardan, elbise ticaretine ait orijinal tabletlerden, Assur'lu ve yerlilere verilen borç gümüş hakkında senetlerden, be-ulât u denilen pey akçesinden, limu'ların kronolojik sıralanmasında ehemmiyetleri büyük olan memorandum vesikalarından, sarfiyat ve bir çok ev eşyasının adlarını ihtiva eden ve leksikografi yönünden enteresan malûmat veren demirbaş eşya listelerinden ve bilhassa hukukî vesikalar bakımından çok mühimdir.

Ib katının enkazında bulunan bir tablet Kaniş karumuna yazılmış bir ruba'u (kırıl) mektubudur. Bunda Kaniş karumu ile kiral arasında bir anlaşma dolayısıyla ortaya çıkan ihtilâf bahis konusu edilmektedir. Tablet Assur'lularla yerli kırallar arasındaki münasebetleri aydınlatan ve şimdiye kadar ancak bir kaç nümunesi bilinen kıymetli vesikalara bir yenisini daha ilâve etmiştir. Diğer bir tablet ise, Kültepe'de pek az tanınan neviden, yani kadınlar arasında teati edilmiş çok ilgi çekici bir mektuptur. Bunda bir kadın (gelin?) başka bir kadına (görümce?) Kaniş'te muhatabının annesinin (kayın valide?) ölmekte olduğunu yazmakta ve onu çağırılmaktadır. Zengin Kaniş'te, mamurede yalnızlıktan ve sefaletten şikâyet eden bu satırlar, ifade bakımından çok alâka çekicidir.

Höyük kazılarını da şu şekilde hulâsa edebiliriz :

a) Höyükte, karum tabakalarının paralelleri ve oradaki IV kattan daha eski, Ia'dan daha muahhar medeniyetler tespit ve tahkik edilmiş, çok güzel müzelik eserler bulunmuştur.

b) Höyük'te Kaniş kralı Warşama'nın sarayında bulunan tarihi tabletlerle, kiral Anitta'nın hançerinden başka, bu sene çok iyi korunmuş monümental binalarda, yerliler arasında cereyan eden esir satışı vesikası, Assur'lular tarafından yazılmış ticarî mevzuda tabletler keşfedilmiştir. Bunlar Höyükte de her nevi tabletin bulunabileceğini göstermekte ve Kaniş şehri, ilim âleminin 90 yıldanberi beklediği ve zaman-zaman sistemsiz bir şekilde aradığı vesikaları cömertçe ortaya koymakla, sırlarını yalnız sisteme ifşa etmiş olmaktadır. Protohistorik devrin sonuncu safhasını temsil eden katta Batı - Anadolu yapıları tipinde inşa edilmiş ve büyük salonu dört sütunlu, geniş teşkilâtlı bina, plânına, mermerden tanrı heykelciklerine göre mâbetten başka bir şey olamaz. Suriye menşeli ve yerli malzeme mâbedin tarihlendirilmesini mümkün kılmıştır.

Hitit'lerin baş şehri ve okunabilir 53 tabletin bulunduğu Alishar bir yana bırakılırsa, İç - Anadolu'da yıllardanberi harcanan emeklere rağmen, yazılı vesika bulunamamakta, Hitit şehirleri dahi Protohistorik birer merkez gibi tetkik edilmekte idi. Bundan başka, ortaya konan arkeoloji eserleri dil ve tarih problemlerini çözmeğe, esaslı şekilde yardım edemediği gibi, aşağı yukarı aynı tip malzemeye inhisar etmesi dilcilerden başka, arkeologları dahi sabırsızlandırıyordu. İşte Kültepe hafriyatı yazılı vesikalarının bolluğu, çeşitliliği, resim sanatına kitabenin iştirakini gösteren eserlerinin zenginliği ile M. ö. İkinci binin ilk çeyreğine ait bu boşluğu doldurmuş ve Anadolu tarihinin başlangıç devri için en mühim bir kaynak, verimi her yıl artan malzemesi değişen bir merkez olmuştur.

3— 1956 yılı Karatepe çalışmaları :

1956 dönemi Karatepe kazı, yayın ve restorasyon faaliyeti (12 nci mevsim) Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin de iştirakiyle üyelerimizden Doç. Dr. U. Bahadır Alkım ile Doç. Dr. Halet Çambel, Ark. Mimar Mahmut Akok, Dr. Eva-Maria Bossert, Roma'daki Merkezi Restorasyon Enstitüsü uzmanlarından Eliseo Zorretto, Sergio Lancioni, yapı teknisyeni Fehmi Zeybek ve stajiyer yardımcı Refik Duru'dan müteşekkil bir kurul tarafından 1 Ağustos - 26 Ekim tarihleri arasında geliştirildi. Hafriyat Direktörü Dr. U. Bahadır Alkım ve Restorasyon İşleri Başkanı Dr. Halet Çambel'den aldığımız rapor özeti aşağıdadır :

A) Kazı ve yayın çalışmaları :

- 1) Karatepe kalesinin doğu dış-sur kalıntıları takip sondajları ile tamamen tespit edilmiş;
- 2) Batı ve kuzey-batı yönlerindeki iç-sur boyunca 13 kule ile tahkimat duvarı seyri sondaj sonucunda açılıp topografik plâna işlenmiş;
- 3) Aşağı girişin 60 m. kadar güney-doğusunda raslayıp geçen sene başlanan sondaj geliştirilerek burada doğu iç-suruna 14 basamakla yükselen merdivenvari bir inşa bloku meydana çıkarılmış ve bunun, —henüz çalışmalar bitmemiş olmakla beraber— muhtemel bir giriş rampasına veya istinat blokuna aidiyeti tahmin edilmiştir.
- 4) Aşağı girişin 300 m. kadar kuzey-doğusunda, bugün Taşlıktarla adını alan ufak bir tümseğin üst düzlüğünde kesif orman temizlendikten sonra —geçen sene istikşafı yapılan— büyük bir yapı kalıntısı hafredildi. Münferit ve müstakil

bir tahkimatla ilgili olup M.ö. VIII. yüzyıla aidiyeti anlaşılan bu bina kale dışında meydana çıkarılan ilk yapı olması itibariyle ayrı bir önemi haizdir.

5) Karatepe'nin pek dik olarak Ceyhan nehrine inen kayalık doğu yamacındaki tabii mağarada bir sondaj yapılmış, buranın M.ö. VIII. yüzyıldan itibaren son zamanlara kadar vakit vakit muhtelif maksatlarla kullanıldığı fakat herhangi bir mezar veya daha eski iskânın mevcut olmadığı tesbit edilmiştir.

B) *Yayın için restorasyon çalışmaları :*

a) Aşağı giriş alanında :

1) Giriş geçidinde ve batı yan hücrelerinde bulunan bazalt ortostatların ve kaidelerinin dörtte üçü temele kadar yerlerinden kaldırılmış, istinat zemini çimento ile takviye edildikten ve restorasyonları da tamamlandıktan sonra yeniden eski yerlerine oturtulmuş;

2) Bu girişin doğu yan hücreesindeki heykeltraşlık eserlerinin restorasyonları ve kaide taşlarının eski yerlerine oturtulması işi bitirilmiş;

3) Giriş-geçidinin ve doğu ve batı yan hücrelerinin arka istinat ve tecrit duvarları ile dolguları tamamlanmış;

4) Batı arka-kule ile batı ön-kulenin kesin sınıfları derin sondaj ameliyesi neticesinde tespit edilmiş, bu burçların duvarları kule zemini seviyesine kadar mimari rekonstrüksiyona tabi tutulmuş, o devir tekniğine uyar bir tarzda yükseltilmiş ve bu arada iç dolguları da yapılmış;

5) Bu girişe çıkan rampanın teras duvarı —gelecek mevsimde restore edilmek üzere —yine derin sondajlarla tamamen açılmış, rampa kıvrımının mukavves olmayıp yer yer kırık açılar teşkil eden kesik hatların birleşmesiyle teşekkül eden bir kapanış olduğu tesbit edilmiştir.

b) Yukarı giriş alanında :

1) Yazıtlı ve kabartmalı bazalt ortostatlar ile yazısız kaide taşlarının birleştirme ve yapıştırma işleri —pek azı müstesna— tamamlanmış;

2) Giriş-geçidinin doğu ön-kulesinin doğu duvarının mimari rekonstrüksiyonu yapılmış;

3) Tanrı heykeli ve çifte boğalı kaidelinin restorasyonu, tanrı heykelinin başı hariç, ikmal edilmiş;

4) Geçidin ve doğu ve batı yan hücrelerin dolguları tamamlanarak zemin tesviyesi işi bitirilmiştir.

c) Parça arama faaliyeti :

Karatepe'nin hemen her yönünde yer yer sondajlarla parça arama işine devam edilmiş ve yeni bir çok yazıtlı ve kabartmalı parçalar bulunmuş, bunların büyük bir kısmı ait oldukları yerlere yapıştırılmıştır.

On ikinci mevsim Karatepe çalışmalarının kesin sonuçlara yaklaşan bir gelişme kaydettiğini belirtmeliyiz.

4— 1956 *Perge ve Side kazılarına dair kısa rapor :*

Pamphylia bölgesinin iki önemli şehri olan Perge ve Side'de 1956 Eylül ve Ekim aylarında Türk Tarih Kurumu, Edebiyat Fakültesi Antalya Arkeoloji İstasyonu ve Y. Mühendis Ragıp Devres'in sağladıkları tahsisat ile Prof. Dr. Arif Müfid Mansel'in idaresi altında kazılar ve araştırmalara devam edilmiştir.

Perge'de şehir kapısı avlusunun gerisindeki takım etrafında yapılan araştırmalar sona ermiş, bu önemli anıta ait bir hayli mimari parça elde edildiği gibi, takım kuzey tarafında durdukları anlaşılan ve Divus Nerva, Diva Matidia, Sabina Augusta ve Genius Civitatis'e takım bânisi Plancia Magna tarafından ithaf edilmiş heykellerin Grekçe ve Lâtince yazılı kaideleri bulunmuş, eldeki mimari parçalar üzerinde yapılan tetkikler neticesinde takım, Antalya'daki Hadrianus kapısı gibi, iki katlı olduğu ve en üst kısmında, ortasında ithaf kitabesini ihtiva eden bir kesik alınlık ihtiva ettiği tesbit edilmiştir.

Aynı zamanda takım gerisinde yer alan ve şehrin belkemiğini teşkil eden direkli ana cadde açılmağa başlanmış, ortasında 2 m. genişliğinde açık bir su kanalı ihtiva eden 20 m. genişliğindeki kaldırımlı orta kısmın sağında ve solunda 5 m. derinliğinde portikler bulunduğu, bunların gerisinde de dükkânlar yahut resmî dairelerin yer aldığı anlaşılmıştır. Bu kısımda 80 m. kadar ilerlemek mümkün olmuştur. Bu esnada bazı enteresan kitabe ve heykellere de raslamak mümkün olmuştur ki bunların arasında geç bir devirde cadde kaldırımının altına yerleştirilmiş olan, başı da dahil olmak üzere gayet iyi bir durumda kalmış tabii cesamette ve "Kapitol Afroditii" tipinde bir Afrodit heykeli bilhassa zikre değer.

Şehir kapısının doğusunda bulunan Agora'da da sondajlar yapılmış, dört tarafı portikler ve bunların gerisinde dükkânlarla çevrili kare bir meydan halinde olan Agora'nın plâni tesbit edilmiş, bu binanın dört tarafında dört methal ihtiva ettiği, ortasındaki yuvarlak binanın geç bir devirde bir çeşme olarak kullanıldığı ortaya konmuştur.

Side'de tiyatronun sahne binasının kazılmasına devam edilmiş, binanın cephesini örten taş yığınları ve bunların altında bulunan mermer mimari parçaların büyüklük ve ağırlığı karşısında ameliye yavaş ilerlemek mecburiyetinde kalmıştır. Bununla beraber logeion'un altında arkadaki Agora meydanına açılan bir kapı bulunarak buradan binanın bodrum katına girilmiş, üzerleri tonoz kemerlerle örtülü kompartimanlardan müteşekkil olan bu bodrumun toprakla dolu olduğu, arkaya, yani Agora'ya açılan diğer kapıların da, geç devirde buradan şehir suru geçirilirdiği örüldüğü anlaşılmıştır. Gerek bodrumun temizlenmesi, gerek kapıların açılması neticesinde enkazı dışarıya nakletmek, böylece kazı temposunu hızlandırmak ve "scaenae frons"un bir kapısı ile bir parçasını meydana çıkarmak mümkün olmuştur. Enteresan olan husus, cephe alt katta 1,5 m. yükseklikte kabartmalarla süslü bir, frizin mevcudiyetidir. Burada bulunan heykeller arasında bir Augustus büstü bilhassa zikre değer.

Side'nin iyi bir durumda bulunan ve muhtemelen hellenistik devre ait olan kara surları üzerinde bu sene de Y. Mimar Mübin Beken tetkiklerde bulunmuş, bu tetkikleri ve yaptığı röleve işlerini tamamlamıştır.

5— *Karahöyük kazısı:*

Kurumumuz ile Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Orta Anadolu Araştırma İstasyonu ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına müştereken yapılmakta olan Konya Karahöyük hafriyatına 1956 yılında da devam edilmiş ve hafriyat 17.7.1956 tarihinde başlamış ve 3.10.1956 tarihinde sona ermiştir. Prof. Dr. Sedat Alp'ın başkanlığındaki kazı heyetine Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Asistanı Dr. Baki Ögün, Hititoloji Asistanı Hayri Ertem, Hititoloji

öğrencisi Yaşar Coşkun, Fakülte Desinatörü Hüseyin Demiralp, Müzeler Umum Müdürlüğünden Arkeolog Nihal Dönmez ile fotoğrafçı Selâhattin Öztartan ve Kurum Mimarı Mübin Beken ile Müstahzır Abdullah Gök katılmışlardır.

1956 kazı mevsiminde Karahöyük'te üç muhtelif sahada araştırmalar yapılmıştır. 1953 yılından beri çalışılmakta olan C çukurunda bu defa çukurun Kuzey-Batı kısmında 5. tabakaya kadar inilmiştir. Şimdiye kadar yapılan araştırmalardan Karahöyük'te 4 eski Hitit tabakasının mevcut olduğu anlaşılmıştır. 5. tabakada mahdut ölçüde çarklı seramik yanında yüksek kaliteli bakır çağı seramiğine rastlanmaktadır.

1955 yılında bir eski Hitit sarayı ve bir cadde meydana çıkarılan L çukurunda sarayın etrafı araştırılmış ve plânda bazı noktalarda tashihat yapmak mümkün olmuştur. 1955 yılında bulunan zengin mühür baskısı koleksiyonununa ilâve olarak daha bir miktar bulla bulunmuştur. Bunu müteakip sarayın altındaki ikinci tabaka kazılmış ve Syro-Hitit tipte yüksek kaliteli bir mühürle birlikte daha bazı bulla'lar bulunmuştur. Buluntular şimdiye kadar pek az araştırılmış olan Konya bölgesinin Mezopotamya, Suriye, Batı ve Güney Anadolu-ile Akdeniz medeniyetleri arasında münasebetlerini ortaya koymaktadır.

Karahöyük'te 1956 yılındaki mesainin en mühim kısmı höyük dışında yapılan sondajlar neticesinde elde edilen bina kalıntılarına ait sahalardan birine tahsis edilmiştir. Höyüğün güneyinde 1955 yılında Kara Yolları Umum Müdürlüğünün tahsis ettiği bir ekskavatörden istifade edilerek 20 x 20 eb'adında bir sahada sellerin getirdiği dolma toprak ilk kültür tabakasına kadar kaldırılmıştı. 1956 yılındaki çalışmalar neticesinde burada Höyüğe takriben 100 metre mesafede ve tarla sahından 6,5 metre derinlikte 55 metrelik bir cephe üzerindeki eski Hitit devrine ait şimdiye kadar bilinen en büyük şehir suru meydana çıkarılmıştır. Bu sur Eski Anadolu'nun ikinci bine ait Boğazköy ve Truva VI gibi müdafaa tesisleri yanında önemli bir yer işgal edecektir. Sur birbirine bağlarla merbut iki dış duvar ile bunlara paralel ve irtibat halinde olan muhafız hücrelerinden tereküp etmektedir. Dış duvarda altışar metrelik aralıkla tekerrür eden ve cepheleri beşer buçuk metre eb'adında olan 50 cm.lik takviye çıkıntıları mevcuttur. Sur tesisinin kalınlığı 9,5 metreyi bulmaktadır. Şimdiye kadar iki takviye çıkıntısı meydana çıkarılmış ve güneyde bir adet takviye çıkıntısı daha tesbit edilmiştir. Ayrıca kuzeyde dış duvara nazaran 2,5 metrelik bir çıkıntı ihtiva eden ve cephesi 9 metreyi bulan bir kule tesisi meydana çıkarılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde güneyde kuzeydeki kuleden tahminen 40 metre mesafede diğer bir kulenin tekerrür ettiği anlaşılmaktadır. Sur tesisine ait odaların altında yapılan araştırmalara nazaran sur, bakır çağı iskânı üzerine inşa edilmiştir. Muhafız odalarının zemin kısımlarının altında bakır çağı meydana çıkarılmıştır. Sur tesisinin Karahöyük'te en eski Hitit iskânı ile ilgili olduğu anlaşılmakta ve surun Karahöyük'te bütün eski Hitit iskânı boyunca kullanılmış olması muhtemel bulunmaktadır. Taş duvarlar üzerindeki kerpiç duvarların muazzam bir yangınla birlikte surun dış kısmı istikametinde çökmüş olması keyiyeti, Karahöyük surununun bir zelzele neticesinde tahrip edilmiş olması ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Höyükte birinci tabakada bazı kısımlarda duvarlarda görülen meyiller aynı zelzele neticesinde Karahöyük'teki iskânın sona erdiğini tahmin etmemize yol açmaktadır.

Eski Hitit surunun hemen önünde farklı karakterde ve seviyede iri taşlardan yapılmış bir duvara raslanmıştır. Eğer bu duvar Hitit suru için bir takviye duvarı olarak inşa edilmemişse bakır-çağı iskânına ait bir sur kalıntısı olacaktır.

Önümüzdeki mevsimde kazı sahasındaki sur tesisinin güney kulesini, sur civarında höyüğün eteğine ait sahayı ve höyük ile etekteki tabaka münasebetlerini araştırmak gerekecektir.

6— *Ergili kazısı* :

Ergili (Daskyleion) kazısı çalışmalarına 1956 yılı Ağustos ve Eylül aylarında Profesör Ekrem Akurgal'ın başkanlığında İstanbul Arkeoloji Müzesinde Nezh Fıratlı ve İstanbul Üniversitesinden Dr. Aşkıdıl Akarca ile devam edilmiştir. Hafriyata Arkeoloji öğrencilerinden Cevdet Bayburtluoğlu ile A. Soylu da katılmışlardır.

1955 yılı çalışmaları sırasında Ahamenid mühür baskılarının bulunduğu mahalde bir büyük bina kalıntısına raslanmış, 1956 yılında da bu yapının geri kalan temelleri ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen eser bir Yunan mâbedi plânı arz etmektedir. Evvelce bu yapı kalıntılarının X e n o p h o n tarafından zikredilen Basileia'ya ait olduğu kanaatinde idik. Fakat İran sarayının bir megaron plânı göstermesi beklenemeyeceği için, mezkûr temellerin bir mâbede ait olması lâzım gelmiştir. Bununla beraber bu mahalde herhangi bir Votif hediyesine raslanmamış olması, söz konusu yapının mâbed olması hususunu şüpheye düşürmektedir. Yapının doğu kısmı henüz açılmamıştır. Gelecek yıl çalışmalarında yapılacak hafriyatla bu noktada bir sunak bulunup bulunmadığı tesbit edilecek ve mesele halledilecektir.

Geçen yılki raporumuzda iki yıl zarfında ortaya çıkan kalıntılar arasında Yunan ve Ahamenid kültürleri dışında hiç bir esere raslanmadığını, bununla beraber Daskyleion sözünün Lidya'lılarla olan münasebetlerini araştırmak gayesi ile yeni sondajlar yapılacağını kaydetmiştik. 1956 yılında bu amaçla Helenistik surun dışında cenup etekte "Daskylos Çukuru" adı altında açtığımız çukurda Lidya'lılara ait seramik ortaya çıkarılmıştır. Sardes civarındaki Bintepe mevkiinde Lidya kralı Alyattes'e ait büyük tümülüste elde edilmiş olan renkli çizgilerle süslü Skyphos'ların burada da ortaya çıkmış olması Daskyleion'un gerçek olarak Lydia'lılar tarafından kurulmuş olduğunu teyit etmektedir. H e r o d o t'un anlattığına göre, D a s k y l o s meşhur Lidya kralı G y g e s'in babasıdır. Böylece yazılı vesikalar Arkeoloji çalışmalarıyla teyit edilmiş bulunmaktadır.

Daskylos çukurunda zengin seramik buluntularla birlikte bir Lakonia tabağı ve Gorgo tasvirli bir Korinth vazosu elde edilmiştir.

Gelecek yıl çalışmalarında büyük yapının doğusunda ve Daskylos çukurunda çalışılacak, ayrıca civardaki tümülüslerden bir ikisi araştırılacaktır.

7— *1956 yılı Edirne kazısı* :

Sivil Türk Mimarisinin en mühim eserlerinden olan Edirne Sarayı bakiyeleri üzerinde Türk Tarih Kurumu'nun tasvibi ile heyetimiz (Y. Mimar Fikret Yücel, Arkeolog Adnan Pekman Müze Müdürü Muzaffer Batur) bu sahada araştırmalar yaptı.

I. Cihannüma Kasrı, Fatih devrine ait olup mimarî hüviyeti dolayısıyla en nadir eserlerden olan bu bina bir moloz yığını halinde iken ön cephesinde yapılan

araştırma ve temizlemede binanın merdivenleri, bodrum katı meydana çıkarıldı. Diğer üç cephesindeki araştırma ve tranşelerle de geçirdiği istihaleler ve duvar bakiyeleri bulunarak kasrın şimdiye kadar malûm olmayan bodrum katı plânı yapıldı. Tehlikeli olan iki methal kemeri de beton lentolarla takviye ettirildi.

II. Kum Kasrı, bu binanın yerinde yapılan araştırmada son zamanlardaki sedde ameliyesi dolayısıyla taraklar geçirildiğinden tesadûf edilen kalıntıların mimarî hüviyetini belirtecek mahiyette olmadığı anlaşıldı.

III. Kum Kasrı Hamamı, Fatih devri eseri olan ve mimarî hususiyeti bulunan bu binanın içi temizlettirilerek plân ve kesiti yaptırıldı.

IV. Su maksemi, şimdiye kadar hiçbir neşriyata intikal etmemiş olan ve cidden nadir bulunan bu binanın etrafında da araştırmalar ve etüdler yapılmakla beraber, müteaddit fotoğraflarla hüviyeti belirtildi.

V. Namazgâh, kezalik şimdiye kadar neşriyata girmemiş olan bu nefis binanın da fotoları yaptırılarak mahiyeti tesbit edildi.

VI. Bulunan çinilerle, selsebil taşı parçası Edirne Müzesine teslim edildi.

Bu husus için gönderilen 5.000 Türk lirasından 4.680 lira 35 kuruş sarfedilmiş, geri kalan 313 lira 65 kuruş iade olunmuştur.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ'NİN 1956 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Basımevimiz, bu yıl baskı kapasitesinde bir artış olmamasına rağmen, çalışma metodlarının ıslahı sayesinde geçen yıla nazaran daha yüksek bir verim elde etmiştir.

Basımevimiz 1956 yılı içinde 253 iş günü çalışarak 5-45 forma büyüklüğünde 85 kitabın baskısını tamamlamıştır. Böylece üç günde bir kitabın tertip, baskı ve cilt işini bitirerek teslim etmiş demektir.

Basımevimiz 1956 yılında işçi ücretlerine yüzde yüze yakın bir zam yaparak 1955'in 102.614,04 lirasına mukabil 212.228,02 lira işçi, müstahdem ve memur ücreti ödemesine, 29.301,47 lira amortisman ayırmasına, işçi ve memurlarına bir aylık tutarında 13.916,50 lira ikramiye vermesine rağmen, geçen yıldan devredilen 11.053,99 lira zararı kapatmış ve 14.024,04 lira safi kâr elde etmiştir. Eğer geçen seneki zarar olmasaydı, bu yılın kârı 25.078,03 lira olacaktı. Bu sonucu, günden güne tekâmül eden işletme metodlarının sağladığı verim yüksekliğine borçluyuz.

1956 yılı kâr ve zarar tablomuzun incelenmesinde en büyük masrafımızın personel masrafları olduğu görülür (İkramiye dahil 226.144,52 lira). Bu miktar gayri safi gelirin (317.387,54) %71,25'idir. Bu yükseklik 50 kişilik personel kadrosundan 13 kişinin sabit idareci kadrosunda bulunmasındandır. Halbuki Basımevi idareci kadrosu şimdiki kapasitesinin dört misline göre kurulmuş olduğundan ileride tam kapasite ile çalışıldığı zaman işçi kadrosunda % 60 civarında bir artışa mukabil idareci kadrosunda büyük bir değişiklik olmayacağından, gayri safi gelire nazaran personel ücretleri %40,a düşecek, böylece kâr haddi yükselerek maliyet fiyatları azalacaktır.

Basımevimiz, bir çok maddi imkânsızlıklara rağmen, baskı işinin daha yüksek bir kalitede yapılabilmesi için Almanya'nın en iyi bir baskı mütchassisını getirmeyi

düşünmüş ve Almanya'nın Oldenburg şehrinde Brockhaus Ansiklopedisini basan ve Almanya'nın en iyi matbaalarından biri olan Gerhard Stalling matbaasının baskı dairesi şefi Bay E. Mertens'le bir anlaşmaya varılmıştır. Bay Mertens Ocak ayının başında Ankara'ya gelerek Basımevini görmüş ve işe başlamak için ısmarlanmış olan makinelerle beraber klişe atelyesinin de kurulması şartını ileri sürmüştür. Böyle bir mütehasşsın gelmesiyle baskı bakımından Basımevimizin, Avrupa'daki emsallerinin derecesine yükselmesi ve işçilerimizin de mükemmel bir mütehasşsın yanında yetiştirilmesi imkân dahiline girmiş olacaktır.

Raporumuza son verirken, Basımevimizin bu yılki verimli çalışmalarında ve işletme metodlarının tekâmülünde Basımevi Müdürü Gökmen İğdemir'in gösterdiği gayret ve muvaffakiyeti takdirle anmak isteriz.

Türk Tarih Kurumu Basımevi
Yönetim Kurulu

DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU YÜKSEK GENEL KURULUNA

Türk Tarih Kurumu ile Basımevinin 1956 yılı hesapları, gelir, gider kayıtları 23-3-1957 tarihinde müspit evrak üzerinde tarafımızdan incelenmiş, varılan sonuçlar aşağıda gösterilmiştir :

Türk Tarih Kurumu işleri :

1— 1955 yılı defteri kayıtları ve bilânçosuna göre 1956 yılına devredilmesi icabeden kıymetlerin 1956 hesaplarına aynen devir ve nakledildiği görülmüştür.

2— Genel Kurulca kabul edilen 1956 yılı gelir bütçesi 531.800, lira olarak tahmin olunmuş, buna mukabil 505.354,72 lira tahsil edilmiştir.

a) Gelir bütçesinde tahmin üstü hasılat elde edilen kısımlar:

793,25	Atatürk tesisi
38,00	Üye aidatı
<u>24.229,02</u>	Yayın gelirleri olmak üzere
25.060,27	liradır.

Tahminden noksan olan kısımlar ise :

1.069,16	Faizler
1.900,00	Basımevi gelirleri
<u>48.536,39</u>	Diğer gelirlerden olmak üzere
51.505,55	liradır.

Gelir bütçesinde yıl içinde herhangi bir değişiklik yapılmasına lüzum ve zaruret hasıl olmamıştır.

3— Genel Kurulca gelir bütçesine muvazi ve 531.800 lira olarak tesbit edilen gider bütçesinde yıl içinde inşaat faslından 35.000 lira alınarak;

15.000,00	Kazı ve istikşâalar
3.000,00	Maliyet zararları

9.500,00	Parasız dağıtım
3.500,00	Baskı ücretleri
1.000,00	Tazminat ve ikramiyeler
1.000,00	Elbise ayakkabı bedelleri
2.000,00	P. T. T. maddelerine cem'an

35.000,00 lira eklenmiştir.

4— Gider bütçesinin muhtelif maddelerinde 87.110,99 lira tasarruf sağlanmışır.

5— 1956 yılı avans bakıyesi 62.025,02 liradır.

Yıl içinde 113.973 lira yeniden verilmiş ve 102.404,01 lira tahsil ve mahsup edilmiştir. Tediye ve mahsup veya tahsil işlerinin gereği gibi yapıldığı görülmüş ve merhum Remzi Oğuz Arık'a ait 100 liranın bu yıl içinde mahsup edileceği ve Mükrimin Halil Yınanç'ın üzerinde görünen 4.249,99 liranın da 1957 yılı başında tasfiyesinin tamamlandığı ifade edilmiştir.

6— 1956 yılı denetleme raporumuzun 5 nci maddesinde zikredilen ve tasfiye edilmesi temenni olunan;

106,61	Berrak Kitapevi
2.242,12	Güstav Fok
769,01	Varoğlu Yayınevi
168,07	Mimar Pronin
805,00	Zihni Taşkiran üzerinde görünen cem'an

4.090,81 liranın da 1957 yılı içinde tasfiye edileceği anlaşılmıştır.

7— 1955 yılı Denetleme Kurulu raporunun 6 nci maddesinde: "Türk Tarih Kurumu kitaplığına 1953 yılı başından 1954 yılı sonuna kadar muhtelif suretlerle ithal edilmiş olan eserlerin kıymeti Kurum muhasebesine intikal ettirilmiş ise de, 1931 yılı başından 1952 senesi sonuna kadar bu kitaplığa konulmuş olan eserlerin ve ciltlerinin kıymeti hesap harici kalmış olduğu anlaşılmıştır. Sillogos ve Tarih Encümeni kütüphanelerinden müdevver eserler de bu meyandadır. Bu mühim ve muazzam kıymetin hesap harici bulundurulması doğru olamayacağından teşkil olunacak mütehasıs bir heyet marifetiyle yukarıda bahsolunan devrede kütüphaneye alınmış ve ciltletilmiş olan eserler kıymetlendirilmek suretiyle balığı Kurum kıymetler hesabına nakil ve kaydedilmelidir" denilmiştir.

1956 yılı hesaplarının tetkiki sırasında, Kurumda esas muhasebenin tesis edildiği 1953 başından 1956 sonuna kadar kütüphaneye gerek bedelleri ödemek gerek iç ve dış ilim müesseselerinden hediye veya mübadele suretiyle gönderilmiş olan eserlerin muharrer kıymetleri üzerinden hesaba alındığı ve bu suretle dört yıl içinde Kurum kitaplığına cem'an 31.670,56 liralık eser girmiş olduğu ve fakat 1931—1952 yılları arasında Kurum'a maledilmiş olanların muhasebeye intikal ettirilemediği müşahede edilmiştir.

İşin ehemmiyeti ve ehemmiyeti nispetinde arzettiği müşkülât Kurulumuzun dikkat nazarından kaçmamakla beraber, teşkil olunacak mütehasıs heyetin 22 senelik müddet içinde muhtelif şekillerde kütüphaneye alınmış olan bu değerli varlığı

hiç olmazsa senelere taksim suretiyle peyderpey muhasebeye intikal ettirmesi zamanı gelmiş bulunmaktadır.

8— Telif, tercüme suretiyle muhasebe tesisinden evvelki senelerde Kurumca satın alınmış olan kıymetlerin de muhasebeye intikali muamelesine başlanmış olması memnuniyetle görülmüştür. Ancak muamelelerinin tekemmül ettirilerek bu işin de iyi bir sonuca bağlanması hususundaki dileklerimizi tekrarlamakta fayda mü-lâhaza etmekteyiz.

9— Yine geçen yılki raporumuzun 7 nci maddesinde Kurum anbarlarında mevcut olan kıymetlerin yıl sonunda bir heyet marifetiyle tadat ve tesbit olunarak bulunacak miktarın muhasebe kayıtlarıyla karşılaştırılmasının gerektiği ifade edilmişti. Tesbit keyfiyetinin bu yıl neticelendirileceği bildirilmiştir

Türk Tarih Kurumu Basımevi işleri :

10— Basımevinin 1956 bilânçosunun tetkikinden; 14.024,04 lira kâr elde edildiği memnuniyetle müşahede edilmiştir.

Kâr ve zarar tablosuna göre:

317.387,54	liradan ibaret bulunan umum masraf meyanında;
29.301,47	lira amortisman
7.834,47	lira muamele vergisi
13.916,50	1956 ikramiyesi.
11.053,99	1955 zararı gibi mühim ve zaruri tasfiyelerden madasının işletme için yapılmış olan masraflardan ibaret olduğu ve kâr kısmında
266.634,28	Baskı ücretleri
29.234,85	Küçük işler
19.625,61	Döküm bedelleri
1.892,80	Müteferrik kârların bulunduğu görülmüştür.

11— Matbaa için verilmesi zaruri olan mütedavil sermayenin 1957 den itibaren tediye edilmek üzere Kurum bütçesine gerekli tahsisatın konmuş olduğu ve bütçe meyanında Genel Kurula arz edileceği memnuniyetle öğrenilmiştir.

12— Basımevi muhasebesinin Kurum'dan ayrıldığı 1951 yılından 1956 yılı sonuna kadar altı yıl içinde, on bin küsur lirası, ilk defa olarak 1956 yılında tefrik edilen bina amortismanına ait olmak üzere, bugüne kadar 123.401,21 lira amortisman elde edildiği memnuniyetle görülmüştür. Basımevi amortisman bedelinin Kurum hesaplarına alınması hakkında bundan önceki Denetleme Kurulu raporlarında izhar edilen temenni yeniden incelenmiş ve gerek muhasebe bakımından, gerekse Basımevi demirbaşlarının mütemadiyen yenilenme ihtiyacı bakımından amortisman bedelinin Basımevi hesaplarında kalmasının daha uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

13— Gerek Kurum ve gerekse Basımevi muhasebe kayıtları her yıl olduğu gibi çok muntazam ve itinalı bulunmuş ve vesikaların muhafaza ve tertibinde gösterilen dikkat yine takdirle karşılanmıştır. İlgililere teşekkür ederken Yönetim Kurulu ile Basımevi Yönetim Kurulu'nun 1956 yılı hesaplarından dolayı ibrasını yüksek tasvibinize sunarız.

FAKİHE ÖYMEN
T. T. K. Üyesi

HASAN ÂLİ YÜCEL
T. T. K. Üyesi

PROF. ENVER ZİYA KARAL
T. T. K. Üyesi

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1956 TAKVİM YILI
BİLANÇOSU

AKTİF		PASİF
23.311,45	KASA	KURUM ARTIRIMI 1.786.084,99
69.216,32	BANKALAR	MUHTELİF ALACAK- LILAR 5.583,10
	69.039,41 İş	
	176,91 Merkez	BANKALAR 190.000,00
22.440,73	CARİ HESAP	İŞ 150.000,00
1.649.496,81	KIYMETLER HESABI	Emlâk Kredi 40.000,00
	504.154,27 Başımevi binası	
	382.384,42 Başımevi demirbaşları	
	61.156,97 Kurum demirbaşları	
	31.670,56 Kütüphane	
	65.785,46 Malzeme anbarı	
	602.317,63 Kitap anbarı	
	2.027,50 Telif ve tercümele	
217.202,78	BORÇLU HESAPLAR	
	62.025,02 Avanslar	
	48.236,40 Basılmakta olan eserler	
	65.133,00 Kitapçılar	
	50.808,36 Muhtelif	
1.981.668,09	TOPLAM	1.981.668,09

31.12.1956

Muhasebeci
S. HÜNEL

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1956 BİLANÇOSU

AKTİF	PASİF
7.469,04 Kasa	Türk Tarih Kurumu 908.979,42
28.402,32 Anbar	Cari hesap 22.440,73
	Tesisat hesabı 886.538,69
886.538,69 Bina ve demirbaş	
504.154,27 Bina	Muhtelif alacaklılar 164.125,18
382.384,42 Demirbaş	Kâr 14.024,04
131.758,29 Müşteriler	
32.960,30 Muhtelif borçlular	
1.087.128,64 Yekûn	1.087.128,64

31-12-1956

Kurum Muhasebecisi
S. HÜNEL

1956 TAKVİM YILI KÂR VE ZARAR TABLOSU

ZİMMET	MATLUP
201.226,22 Personel masrafları	Baskı ücretleri 266.634,28
11.001,80 Sigorta primleri	Sair işler 29.234,85
7.834,47 Muamele vergisi	Döküm işleri 19.625,61
29.301,47 Amortisman	Müteferrik kârlar 1.892,80
13.126,50 1956 ikramiyesi	
29.029,05 İşletme masrafları	
11.053,99 1955 zararı	
14.024,04 Kâr.	
317.387,54 Yekûn	317.387,54

Kurum muhasebecisi
S. HÜNEL